

Zuidplas grenzeeloos duurzaam

Plan van aanpak maatschappelijk verantwoord inkopen 2016 - 2020

Documentnummer: Z18.002125
Versienummer: Definitief
Datum: 10 oktober 2018

Samenvatting

De gemeente Zuidplas heeft het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) op 8 december 2016 ondertekend. Daarmee heeft de gemeente, vertegenwoordigd door wethouder Van Woudenberg, zich gecommitteerd aan MVI.

Voor u ligt het Plan van Aanpak MVI (PvA MVI) waarin geschetst wordt hoe MVI een structurele plek krijgt binnen de gemeente.

De planning is als volgt:

- In augustus september 2017 wordt een SPEND-analyse geanalyseerd waaruit de grootste inkopers van de gemeente Zuidplas worden geselecteerd. Volgens de 80-20 regel zorgt 20 procent van de transacties (inkoopprocessen) voor 80 procent van het inkoopvolume. Daar gaan we ons op richten.
- In september 2017 willen we intern een bericht verzorgen over de status van MVI in Zuidplas en benoemen we succesverhalen.
- In oktober 2017 gaan we met de grootste 'inkoop'-domeinen binnen de gemeente Zuidplas interviews afnemen over wat de interessantste thema's mbt MVI zijn en hoe we ze kunnen monitoren. Op welke thema's wordt nu al 'gescoord' en liggen kansen.
- In oktober 2017 gaan we de nulsituatie vastleggen. In een document wordt de huidige stand van zake mbt MVI vastgelegd. Ten aanzien van het monitoren moeten we een structuur bedenken voor blijvende en structurele monitoring.
- In de jaren die volgen gaan we jaarlijks de gemeentelijke MVI-thema's langs om te zien of we in de pas lopen met de verwachtingen voor bijvoorbeeld SROI en circulair inkopen.
- In 2020 gaan we een evaluatie uitvoeren waarbij we de doelstellingen en ambitieniveau bijstellen en leggen dit vast in een evaluatierapport.

Op deze manier hopen we als gemeente een goed voorbeeld te geven aan inwoners en bedrijven in en rond onze gemeente, daarnaast dragen we ons steentje bij aan de te behalen klimaatdoelstellingen.

 Omgevingsdienst Midden-Holland	
Productnummer	2017007965
Omschrijving	Op 8 december 2016 ondertekende wethouder Rik van Woudenberg het Manifest MVI. Hiermee onderkent de gemeente het belang van MVI en committeert zich tot het opstellen van een plan van aanpak 'MVI' (hierna te noemen; PvA MVI) voor de eigen organisatie. Deze rapportage bevat het PvA MVI.
Status	Concept
Datum	30-05-2017
Opdrachtgever	Gemeente Zuidplas – dhr. Beukers
Opgesteld door	Ir. J. (Janny) Stevens / ing. Dhr. H.S. (Sebastiaan) Olsman

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Begrip MVI	4
1.2	Ambitie gemeente Zuidplas	4
1.3	Scope	5
1.4	Aanpak	5
2	Doelstelling en Aanpak	6
2.1	Algemeen	6
2.2	Scope PvA MVI en MVI thema's	6
2.3	Compliance	6
2.4	Intern project	7
2.5	Communicatie	7
3	Acties en planning	9
3.1	Samenwerking bestuurder, budgethouder en inkoper	9
3.2	Meetbare doelstellingen en ambities	9
3.3	Planning	10
4	Projectorganisatie	11
4.1	Projectstructuur en Besluitvorming	11
4.2	Proces en Communicatie	11
4.3	Risicomanagement	11
4.4	Ontwikkeling	11

1 Inleiding

Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft samen met overheden in Nederland het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (Manifest MVI) opgesteld. Dit manifest bevat vernieuwde ambities met betrekking tot de inkoop van producten, diensten en werken. Het Manifest is een vervolg op, en vervangt daarmee eerdere afspraken over Duurzaam Inkopen en is bedoeld om de bijdrage van MVI op de realisatie van beleidsdoelen, te vergroten.

Het Manifest MVI is getekend door bestuurders. Iedere individuele deelnemende organisatie stelt een concreet actieplan met het bestuur, budgethouders en inkopers op. Via onder andere een benchmark, en een lerend netwerk wordt de voortgang in kaart gebracht en geborgd.

De gemeente Zuidplas heeft zich door het ondertekenen van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen op 8 december 2016 door wethouder Van Woudenberg, gecommitteerd aan MVI.

In samenwerking met gemeente Zuidplas is het voorliggende Plan van Aanpak MVI (PvA MVI) tot stand gekomen.

1.1 Begrip MVI

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) betekent dat bij de inkoop van producten, diensten en werken de effecten op people (mensen), planet (planeet of milieu) en profit/prosperity (winst of welvaart) worden meegenomen.

Met duurzaam inkopen kunnen ambities worden waargemaakt op het gebied van het verminderen van CO₂-emissies, de transitie naar een circulaire economie, het voorkomen van schendingen van mensenrechten in de (internationale) productieketen en social return. MVI kan ook bijdragen aan het behalen van specifieke lokale beleidsdoelen, zoals het stimuleren van lokale bedrijfstakken en het bevorderen van werkgelegenheid.

1.2 Ambitie gemeente Zuidplas

Zuidplas is een bijzonder gebied met de karakteristieke dorpen Moerkapelle, Moordrecht, Nieuwerkerk aan den IJssel en Zevenhuizen. Een gebied dat nuchterheid uitstraalt en tegelijkertijd ongelimiteerd in mogelijkheden is. Gewoon Grenzeloos is daarom de slogan van Zuidplas.

In Zuidplas werken we aan een duurzame samenleving: een samenleving die nu én in de toekomst aantrekkelijk is om in te wonen, werken en recreëren. Dat betekent dat we bewust en met respect omgaan met onze omgeving en elkaar én verantwoorde economische keuzes moeten maken. Zuidplas is al goed op weg, want er zijn al veel duurzame projecten enthousiast gestart, zoals de opening van de kringloopwinkel, de gezamenlijke aanschaf van zonnepanelen voor meer 'schone' energie, de stinzentuin in Moordrecht, CO₂-opslag in de glastuinbouw, het bijeneiland en het project Sport4Work om jeugdwerkloosheid tegen te gaan en nog veel meer. Er gebeurt dus al veel, maar Zuidplas kan en wil verder verduurzamen. Alles wat we als organisatie inkopen gaan we nader onderzoeken waar mogelijk verduurzamen.

Gemeente Zuidplas wil in de toekomst horen tot de top vijf meest duurzame gemeente in Zuid-Holland. Dit wil de gemeente behalen op drie thema's:

Plan van aanpak maatschappelijk verantwoord inkopen 2016 - 2020, Zuidplas / ODMH

- Natuur en milieu
- Economie
- Mens en maatschappij

1.3 Scope

In het plan van aanpak (PvA MVI) dat voor u ligt wordt beschreven hoe Zuidplas aan de slag gaat met MVI, zoals:

- Gezamenlijke ambitie en doelstellingen
- Systematiek voor het meten van de voortgang
- Verbeteren kennis, instrumenten en opleiding
- Verbeteren structuur voor regie en governance
- Koerswijziging / aanvulling kan bijvoorbeeld zijn:
- Gunningcriterium 'Total Cost of Ownership' vaker inzetten
- Vaker dialoog met de markt voeren

1.4 Aanpak

Voorafgaand aan dit PvA MVI is een inventarisatie voor het onderwerp MVI uitgevoerd. Deze is vastgelegd in rapportage met titel: De Stand van Zaken voor MVI, subtitel; Een inventarisatie van beleid, met aanbevelingen voor de inkooppraktijk – gemeente Zuidplas, auteur; ir. J. (Janny) Stevens. d.d. 24-03-2017 (Concept) (hierna rapport Stand van Zaken MVI).

2 Doelstelling en Aanpak

2.1 Algemeen

De doelstelling van het PvA MVI is het vastleggen van een actieplan waarmee MVI binnen de gemeente verder gebracht kan worden.

Wij denken met dit PvA MVI een overzicht te bieden van de nodige acties voor het uitvoeringsplan

2.2 Scope PvA Mvi en MVI thema's

Ondertekening van het Manifest MVI brengt met zich mee dat gemeente Zuidplas binnen een half jaar na ondertekening het Plan van Aanpak MVI (PvA MVI) opstelt waarbij uitwerking wordt gegeven aan een drietal onderwerpen:

- Het aanmoedigen van partijen. Vanuit de inkoopvraag worden partijen aangemoedigd tot het leveren van duurzame producten en diensten.
- Inzet van de driehoek Bestuurder – Budgethouder – Inkoper. Dit voor MVI beleid, uitvoering en aandacht voor contract- en leveranciersmanagement.
- Vertaling van de beleidsdoelstellingen en ambities naar specifieke meetbare doelstellingen en ambities op de MVI-thema's.

Het is belangrijk dat niet de indruk wordt gewekt dat MVI een thema is van de afdeling Inkoop, maar van de hele organisatie. **MVI: Doe het niet alleen!**

Figuur 1. Sebastiaan Olsman en Cees Beukers bij het MVI Maatschappelijk Verantwoord Inkopen symposium op 23 maart van Pianoo.

Concrete doelstellingen voor het PvA MVI kunnen zijn (bron; Handreiking Manifest MVI):

- Stimuleren van hernieuwbare energieproductie en in 2020 x% hernieuwbare energie van Nederlandse oorsprong in te kopen. Opgemerkt wordt dat (groene) energie reeds collectief binnen de regio wordt ingekocht. ODMH heeft dit traject geïnitieerd en begeleid.
- Bij x percentage van de aanbestedingen gebruik maken van de CO₂ prestatieladder.
- GWW duurzaam aanbesteden conform de Green Deal Duurzaam GWW.
- Het meenemen van CO₂ besparing van werken, producten en diensten in de gunningscriteria.

Geconcludeerd kan worden dat de beleidsstukken MVI (Manifest en Handreiking) een goede basis bieden voor het opstellen van het PvA MVI.

2.3 Compliance

Er is geen specifiek wettelijk kader voor het behalen van MVI doelstellingen zoals geformuleerd in het Manifest MVI. Het gaat om bestuurlijke afspraken waarvoor een inspanningsverplichting geleverd wordt.

Plan van aanpak maatschappelijk verantwoord inkopen 2016 - 2020, Zuidplas / ODMH

Voor SROI heeft het college van burgemeester en wethouders van Zuidplas op 27 september 2016 een protocol Social Return on Investment vastgesteld. Het uitgangspunt hierin is dat bij elke aanbesteding met een waarde groter dan € 50.000,- voor leveringen en diensten en groter dan € 150.000,- voor werken, ten minste vijf (5) % van de opdrachtwaarde exclusief BTW wordt ingezet ten behoeve van social return.

De gemeenteraad heeft het college gevraagd om de mate van SROI vast te leggen. Hiervoor wordt nu vanaf juli 2017 de applicatie Siro van het Werkgevers Servicepunt Rijnmond (WSPR) gebruikt. Ondernemers registreren rechtstreeks hier in hun SROI inspanning voor verworven opdrachten. Eind 2016 is de raad bij wijze van 0-meting voor het eerst specifiek over SROI resultaat geïnformeerd (DMS nr. Z16.001974).

2.4 Intern project

Door de hele gemeente wordt in meer of mindere mate ingekocht. Bestuurders, Budgethouders en daadwerkelijke inkopers hebben een gedeelde verantwoordelijkheid om uitvoering te geven aan MVI. Hoe Zuidplas MVI gaat vormgeven moet aansluiten bij de huidige werkwijze, maar mag ambitieuze veranderingen in gang zetten.

2.5 Communicatie

MVI is geen onderwerp dat eenzijdig door de afdeling Inkoop uitgerold kan worden. MVI bevat meerdere thema's die breed in de organisatie moeten worden doorgevoerd. Dat begint met draagvlak en vanuit een positieve houding. De gemeente Zuidplas heeft namelijk ook al een aantal zaken goed in de steigers staan. De gemeente Zuidplas is gewoon grenzeloos duurzaam.

The screenshot shows the website for Zuidplas, featuring a navigation menu with 'HOME', 'CONTACT', 'FAQ', 'NIEUWSBRIEF', and 'ZUIDPLAS.NL'. The main header includes the logo 'ZUIDPLAS GEWOON GRENZELOOS' and a large blue banner with the word 'Duurzaam'. Below the banner is a search bar labeled 'ZOEK HIER' and a navigation menu with 'HOMEPAGE', 'WONEN', 'WERKEN', 'RECREËREN', and 'DUURZAAM'. The 'DUURZAAM' section is highlighted, with sub-links for 'Startpagina', 'Informatie', 'Nieuws', 'Agenda', 'Duurzaam in beeld', and 'Inspireer!'. The main content area features a teal sidebar with the heading 'Duurzaam Zuidplas' and a photograph of a person in a white protective suit working in a field.

Na vaststelling van het actieplan gaan we hierover intern communiceren. Eventuele acties die volgen uit de SPEND-analyse interviews kunnen dan eenvoudiger worden doorgevoerd.

In de jaarverslagen van de gemeente komt een duurzaamheidsparagraaf waarin MVI / duurzaamheid een vast onderwerp gaat worden waarin de behaalde resultaten en eventuele verbeterpunten zijn opgenomen.

3 Acties en planning

De aanbevelingen uit de rapportage Stand van Zaken MVI zijn hierna gebundeld.

3.1 Samenwerking bestuurder, budgethouder en inkoop

MVI is niet een onderwerp dat alleen in het rugzakje van de inkoopadviseur zit. Het gaat om de samenwerking tussen bestuurder, budgethouder en inkoop. Het Manifest MVI besteedt aandacht aan deze samenwerking. Ook binnen de gemeente Zuidplas zal dit daarom vervolg krijgen.

Rapportage Stand van Zaken MVI, Aanbeveling (§3.2): Aandachtspunten één van de drie onderwerpen van het PvA MVI - de nodige samenwerking van bestuurder, budgethouder en inkoop - zijn:

1. De macht van de besluitvorming. Deze ligt doorgaans bij de budgethouders / kredietbeheerders. Is dit wenselijk? Het nader onderzoeken van dit punt is nodig. Voor de pilot aanbestedingen kan mogelijk een verplichting voor MVI worden opgelegd.
2. De interne capaciteit m.b.t. inkoopadvies. Met één inkoopadviseur voor de gemeente is sprake van onderbezetting wanneer MVI verder gebracht wordt. Ook hier is het nader onderzoeken wenselijk.

Rapportage Stand van Zaken MVI, Aanbeveling (§3.2.2): MVI ontbreekt als begrip in het huidige collegeprogramma. Het opnemen van MVI in het volgende collegeprogramma is nodig voor de borging van het onderwerp. Voor de monitoring van MVI, is de GDI geen geschikt instrument. Het onderzoeken van verder mogelijkheden voor het monitoren van MVI wordt aanbevolen. Nieuwe kansen biedt het digitaal inkoopproces (e-aanbesteden) zoals per 1 juli 2017 verplicht wordt gesteld. Aanhaken bij monitoring MVI door het Rijk is ook een aanbeveling.

3.2 Meetbare doelstellingen en ambities

Hieronder worden enkele doelstellingen acties geformuleerd zoals die voortkomen uit de Rapportage Stand van Zaken MVI, Aanbevelingen (§3.3)

1. **Inventarisatie.** Het inventariseren van de huidige contracten voor 'werken' op contractbepalingen met een MVI-aspect is wenselijk. Dit geldt ook voor een bepaalde mate van standaardisatie.
2. **Prioriteren** van domeinen, hoofd- en subcategorieën met een groot verbeterpotentieel voor MVI liefst gecombineerd met de spend van dat betreffende domein.
3. **Monitoren** / vastleggen van ambities binnen de gemeente voor het monitoren van resultaten en het opzetten van een monitoringsysteem:
  - a. MVI toegepast?
  - b. Minimale eisen aan deze MVI thema's? (zoals FSC / SROI / Beton circulair)
  - c. Selectiecriteria MVI toegepast?
  - d. Gunningscriteria MVI toegepast?
4. **Experimenteren / innoveren** met:
  - a. Circulair inkopen (elementen van) tijdens relevante stadia van specifieke aanbestedingen; denk aan het startformulier. Opgemerkt wordt dat circulair inkopen een onderdeel vormt binnen het inkoopbeleid.
  - b. Biobased inkopen. Het is wijs om een marktconsultatie uit te voeren zodat bij de marktpartijen gepolst kan worden in hoeverre biobased tot de mogelijkheden behoort.

- c. Innovatie aanmoedigen begint met het stellen van de juiste vraag en het bieden van voldoende ruimte aan de markt.
5. **Tools / instrumenten** inzetten als meetlat voor duurzaamheid voor MVI-thema 'klimaatbewust inkopen':
- a. DuboCalc en de CO₂ prestatieladder voor GWW;
  - b. Breeam-NL en GPR-gebouw (CO₂ prestatieladder?) voor de bouw;
  - c. Milieubarometer van Stichting Stimular ter bepaling van de CO₂ voetafdruk, geschikt voor alle inkoopdomeinen.

3.3 Planning

In het kader van MVI zijn er veel acties uit te voeren en dient er met zeer veel aspecten rekening te houden geworden. Dat maakt het complex en een ver-van-mijn-bed show voor de daadwerkelijke inkopers bij de gemeente. Daarom wordt een prioritering ingesteld van acties die eerst moeten worden uitgevoerd:

- 1) SPEND-analyse en selecteren van de grootste 'inkoop'-domeinen binnen de gemeente Zuidplas. Immers 80% van het inkoopvolume (euro's) komt voort uit slechts 20% van alle inkopen. De verwachting is dat daar ook de meeste MVI winst is te behalen.
- 2) Interviews:
  - a. Interviews met de grootste spenders die gezamenlijk zorgen voor 80 procent van de inkoop over ambities
  - b. Interviews over MVI-thema's tav de 15 grootste aanbestedingen (projecten) uit 2016 eventueel gekoppeld met
- 3) Nulsituatie
  - a. Nulsituatie vastleggen per 'grootste spender', mag evt nog op een lager detailniveau (soort aanbestedingen, onder/tussen/boven bepaalde drempel).
  - b. Er wordt een structuur bedacht zodat ook volgend jaar de situatie kan worden vastgelegd

	<i>Toelichting</i>	<i>Mijlpaal</i>
Aug/sept 2017 <i>SPEND-analyse</i>	<i>Selecteren van de grootste 'inkoop'-domeinen binnen de gemeente Zuidplas.</i>	<i>Grootste spend selecteren en communiceren over interviewronde</i>
Sept/okt 2017 <i>Interviews</i>	<i>Interviews met grootste spenders die gezamenlijk zorgen voor 80 procent van de inkoop over ambities</i>	<i>Wat zijn de interessantste thema's mbt MVI</i>
	<i>Interviews over MVI-thema's tav de 15 grootste aanbestedingen (projecten) uit 2016 eventueel gekoppeld met een onderhandse aanbestedingsdrempel</i>	<i>Op welke thema's wordt nu al 'gescoord' en liggen kansen</i>
Okt 2017 <i>Nulsituatie vastleggen</i>	<i>In een document wordt de huidige stand van zake mbt MVI vastgelegd</i>	<i>Communiceren over stand van zake</i>
2018 - 2020 <i>Monitoren</i>	<i>Structuur bedenken voor blijvende monitoring</i>	
2020	<i>Evaluatie en bijstellen doelstellingen/ambitie</i>	<i>Evaluatierapport</i>

4 Projectorganisatie

4.1 Projectstructuur en Besluitvorming

Vanuit gemeente Zuidplas zijn inkoopadviseur dhr. C. Cees Beukers (projectleider) en accountmanager bedrijven en beleidsadviseur EZ en duurzaamheid dhr. H. (Hans) Houtman (gecommitteerde) de opdrachtgever.

Binnen de ODMH zijn de beleidsadviseurs duurzaamheid mw. J. Janny Stevens en dhr. S. Sebastiaan Olsman (gedelegeerd projectleiders) betrokken.

Om het project goed vorm te kunnen geven, maar om het ook werkbaar te houden is de projectleider de voorzitter van de projectgroep. Andere projectgroepleden zijn verantwoordelijk voor de producten die het project moet opleveren of voor de controle op de inhoud.

Via onder andere een benchmark vanuit het Ministerie, en een lerend netwerk wordt de voortgang in kaart gebracht en geborgd.

4.2 Proces en Communicatie

Met de relevante afdelingen van de gemeente Zuidplas wordt afstemming gezocht. Incidenteel zullen ze op specifieke onderdelen worden bevroegd. Het ligt in de bedoeling om op structurele basis bij elkaar te komen.

De interne communicatie (waaronder de betrokken afdelingen) verloopt per mail en mijlpalen worden gedeeld via intranet. Behaalde mijlpalen worden ook extern gecommuniceerd. De afdeling communicatie zal hier bij betrokken worden. De intentie is om in de communicatie aan te sluiten bij Zuidplas Gewoon Grenzeloos, met als subtitel duurzaam.

4.3 Risicomanagement

Ten aanzien van het traject om te komen tot een afgewogen basis voor maatschappelijk verantwoord inkopen is het relevant om te bepalen welke risico's/bedreigingen er bestaan en hoe we kunnen voorkomen dat het gebeurt.

Risico	Kans van optreden (hoog/ midden/ laag)	Beheersmaatregel
Weinig draagvlak	Midden	Zorgen voor voldoende betrokkenheid en medezeggenschap. Macht van de besluitvorming; n.t.b.
Gebrek aan tijd	Hoog	Betrekken van MVI adviseur bij pilot aanbestedingen. Dit kan ook de gedelegeerd projectleider zijn. Gewerkt wordt aan standaardisatie.
Boeken van te gering resultaat	Hoog	De komende maanden worden een aantal aanbestedingen als pilot MVI opgestart.

4.4 Ontwikkeling

De verdere ontwikkeling en uitbouw van MVI is een groeiproces dat tijd kost. Landelijk lopen veel initiatieven en de komende jaren zullen veel MVI thema's worden doorgevoerd in de meest gangbare

processen. Duurzame keuzes zijn uiteindelijk ook kosteneffectieve keuzes en het 'laaghangend fruit' zal door het bedrijfsleven als eerste worden opgepakt en doorgevoerd in het aanleveren van producten, werken of diensten.

